

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

IMD ./ riksåklagaren ang. mord m.m.

(Hovrätten för Västra Sveriges dom den 24 april 2019 i mål B 1292-19)

Riksåklagaren har förelagts att skyndsamt svara skriftligen på överklagandet.

Inför avgivandet av svarsskrivelsen har ljudfilen med förhöret i hovrätten med rättsläkaren Ulf Jonsson lyssnats igenom. Vidare har yttrande inhämtats från kammaråklagarna Stina Lundqvist och Sara Toreskog, se bilaga.

Jag vill anföra följande

Inställning

Jag bestrider ändring av hovrättens dom. Jag avstyrker prövningstillstånd.

Bakgrund

IMD har mot sitt nekande dömts för mord. Påföljden har bestämts till fängelse i 18 år.

Det (i hovrätten justerade) åtal som ligger till grund för hovrättens dom lyder enligt följande.

IMD har, tillsammans och i samförstånd med andra okända gärningsmän, planerat gärningen, åkt till HLs bostad och fört målsäganden till platsen, allt med vetskap om att han skulle dödas. IMD och de andra gärningsmännen har därefter, tillsammans och i samförstånd, uppsåtligen dödat HL genom att utöva kraftigt våld mot hans huvud samt genom att ta ett strypgrepp på honom. I samband med mordet har gärningsmännen hållit bensen på och tänt eld på målsäganden.

HL har härmed orsakats bl.a. omfattande krosskador på huvudet, brott i ansiktets skelett, brott på tungbenet och sköldbruskets horn, blod i luftvägarna och blodinandning i lungorna, blåmärken samt brännskador.

Det hände den 21 oktober 2017 i Göteborg.

Överklagandet till Högsta domstolen

IMD yrkar att åtalet och målsägandenas skadeståndstalan ska ogillas.

Han gör gällande att det förekommit flera grova rättegångsfel i hovrätten och att det till följd av ny sakkunnigbevisning i Högsta domstolen föreligger synnerliga skäl för prövningstillstånd. Han yrkar att Högsta domstolen ska inhämta yttrande över den rättsmedicinska utredningen av Socialstyrelsens rättsliga råd.

Han gör också gällande att det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att Högsta domstolen prövar hans överklagande.

Prövningstillstånd m.m.

Av 54 kap. 10 § rättegångsbalken följer att prövningstillstånd får meddelas endast om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen (prejudikatdispens) eller om det finns synnerliga skäl till sådan prövning, såsom att det finns grund för resning eller att domvilla förekommit eller att målets utgång i hovrätten uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag (extraordinär dispens).

Enligt min uppfattning finns det inte något skäl för prejudikatdispens. Jag avstyrker prövningstillstånd på denna grund.

I propositionen till den nu aktuella bestämmelsen uttalades att utrymmet för prövningstillstånd vid sidan av prejudikatdispensen bör vara ytterst begränsat. De fall som kan komma i fråga är resningsfallen och därmed jämförbara mycket sällsynta situationer. Vidare angavs att prövningstillstånd bör kunna medges i den utsträckning som de extraordinära rättsmedlen kan tillämpas. Den närmare innebörd som resnings- och domvillogrunderna getts i praxis bör vara vägledande också inom den ordinära fullföljdens ram (se prop. 1971:45 s. 90 f.).

Det föreligger inte grund för resning

Enligt huvudregeln i 58 kap. 2 § 4 rättegångsbalken får resning beviljas, om någon omständighet eller något bevis som inte tidigare har förebringats åberopas och dess förebringande sannolikt skulle ha lett till att den tilltalade frikänts eller till att brottet hänförts under en mildare straffbestämmelse än den som tillämpats. Även om det inte föreligger någon sådan sannolikhet, får resning enligt samma punkt beviljas om det, med hänsyn till vad sålunda och i övrigt förekommer, finns synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om den tilltalade har förövat det brott för vilket han dömts (den s.k. tilläggsregeln).

En utgångspunkt för prövningen är det s.k. nyhetskravet. Det kravet innebär att det i princip ska vara fråga om omständigheter eller bevis som inte prövats i målet. Resning kan därför inte beviljas bara på grund av en omprövning av i målet gjord bevisvärdering.

Som ny bevisning i Högsta domstolen har IMD gett in och åberopat rättsmedicinskt sakkunnigutlåtande angående dödsfallstidpunkten upprättat av rättsläkarna Tommie Olofsson och Anna Ybo. Enligt dem talar kroppens läge vid anträffandet, likstelheten i vänstra armen, avsaknaden av blod under kroppen trots omfattande sårskador liksom möjligen även likfläckarnas utbredning samt inandningen av blod för att den avlidne avled i en annan position än den han hittades i, antagligen liggande på rygg och att kroppen därefter flyttats/lagts på höger sida och antänts. Likstelheten i vänstra armen talar för att den döde varit avliden åtminstone 1-5 timmar innan han flyttades och antändes. Det är enligt dem möjligt att de beskrivna vitala reaktionerna i anslutning till brännskadorna kan ha uppkommit åtminstone 0,5-1 timme efter dödens inträde eller ännu senare och att dessa sålunda inte utesluter att målsäganden varit död när de uppstod. Den omgivande kylan (9-10 grader) kan förlänga dessa tider. Ju kallare omgivning desto långsammare utvecklas likfenomenen och desto längre kvarstår kroppens vitala reaktioner. Ett exaktare fastställande av dödsfallstidpunkt har utifrån de gjorda och knapphändiga undersökningarna och dokumenterade fynden ej varit möjligt.

Som ovan anförts krävs för resning att någon omständighet eller något bevis som inte tidigare har förebringats åberopas. I kommentaren till rättegångsbalken uttalas att i det förhållandet att omständigheterna eller bevisen ska vara nya ligger att det inte är tillräckligt med ett sakkunnigutlåtande som innehåller enbart en sammanställning och bearbetning av det bevismaterial som förelegat i rättegången eller en fortsatt utveckling av de synpunkter som framförts i målet. I sammanhanget hänvisas till Högsta domstolens avgöranden NJA 1975 C 125 och NJA 2001 C 17. Enligt kommentaren utesluter detta inte möjligheten att en systematiskt genomförd sammanställning och sakkunnig granskning av det tidigare åberopade materialet under särskilda förhållanden – som t.ex. att den skett i belysning av nya vetenskapliga rön – kan bli att hänföra till sådana omständigheter eller bevis som avses i paragrafen. Här hänvisas till Högsta domstolens avgöranden NJA 1985 A 3 och NJA 1999 C 18 (Peter Fitger m.fl., Rättegångsbalken, 58:14).

Enligt Ekelöf och Edelstam är gränsen mellan oriktig bevisvärdering och ny bevisning som resningsskäl flytande. I detta sammanhang uttalas bl.a. följande (Per Olof Ekelöf & Henrik Edelstam, Rättsmedlen, 12 uppl., s. 184 f. Fotnoterna har här utelämnats).

Det är inte ovanligt att i resningsärendet åberopas ett *sakkunnigutlåtande* som nytt bevis. Som vi påpekat vid behandlingen av 40 kap. RB ser lagen i sakkunnigutlåtet ett *bevismedel* och det händer ju också att den sakkunnige – utöver erfarenhetssatser – delger rätten bevisfakta, som man annars inte skulle ha fått kännedom om. Men en sakkunnig kan också i sakkunnigutlåtet inskränka sig till att (på grundval av erfarenhetssatser) *enbart* uttala sig om *vilka slutsatser* man kan dra av vissa bevisfakta *som redan lagts fram* i målet. Det är visserligen tveksamt i vilken omfattning ett sådant sakkunnigutlåtande kan vara resningsskäl, såvida utlåtet endast uttalar sig om de slutsatser som man kan dra av i målet införda

bevisfakta och som en sakkunnig skulle ha kunnat dra *redan* när processen pågick. HD har dock uttalat, att det inte är uteslutet, att resning kan beviljas på grund av ett sådant utlåtande, men att det dock skall vara motiverat av särskilda skäl. I så fall kan man möjligen säga att rättens oriktiga bevisvärdering utgör resningsskäl.

I sin avhandling Sakkunnigbeviset konstaterar Henrik Edelstam att Högsta domstolens uttalanden i NJA 1975 C 125 tyder på att sakkunnigbevisning endast kan utgöra en resningsgrund om målet därigenom tillförs nya fakta eller erfarenhetssatser (Henrik Edelstam, Sakkunnigbeviset. En studie rörande användningen av experter inom rättsväsendet, 1991, s. 391 f.).

I det av IMD åberopade utlåtandet framförs bl.a. andra slutsatser än i den av åklagarna sedan tidigare åberopade rättsmedicinska utredningen. Utlåtandet grundar sig inte på några nya vetenskapliga rön. Utlåtandet tillför inte målet några nya fakta eller några nya erfarenhetssatser. Det av IMD åberopade utlåtandet utgör därför enligt min bedömning inte någon ny omständighet eller nytt bevis i målet. Det s.k. nyhetskravet är därmed inte uppfyllt och förutsättningar för prövningstillstånd pga. synnerliga skäl föreligger därmed inte.

Om Högsta domstolen ändå skulle finna att det s.k. nyhetskravet är uppfyllt vill jag tillägga följande.

Åklagarna har i detta mål inhämtat och åberopat rättsintyg och kompletterande rättsintyg utfärdat av rättsläkaren Adam Berkowicz samt obduktionsprotokoll och förhör med rättsläkaren Michèle Bentz, som utförde obduktionen, Enligt deras uppgifter bedöms dödsfallstidpunkten sammanfalla med tidpunkten för antändandet av kroppen.

Bevisningen till stöd för åtalet är, utöver de slutsatser som rättsläkarna Adam Berkowicz och Michèle Bentz dragit, mycket omfattande. Det bör därvid framhållas att det inte finns något i den övriga utredningen som talar för att dödsfallstidpunkten skulle ha varit tidigare än den som påstått av åklagarna. Tvärtom talar ett flertal omständigheter emot att så är fallet (se bifogat yttrande av kammaråklagarna Stina Lundqvist och Sara Toreskog). Det ska också framhållas att det utlåtande IMD åberopat heller inte utesluter att dödsfallstidpunkten sammanfaller med tidpunkten för antändandet av kroppen. Enligt min uppfattning är bevisningen till stöd för åtalet gedigen och mycket övertygande. Det ska därvid framhållas att såväl en enhällig tingsrätt bestående av två juristdomare jämte nämndemän samt hovrättens majoritet funnit att bevisningen till stöd för åtalet kan ligga till grund för en fällande dom.

Jag kan mot denna bakgrund inte finna att ett förebringande av det rättsutlåtande som IMD har åberopat i Högsta domstolen sannolikt skulle ha lett till en frikännande dom eller till att brottet hänförts under en mildare straffbestämmelse. Inte heller kan jag finna att det genom rättsutlåtandet framkommit sådana omständigheter som föranleder tvivelsmål om hovrättens bedömning i skuldfrågan. Mot bakgrund av det föreliggande materialet finns

därför inte synnerliga skäl att på nytt pröva frågan om IMD har begått den åtalade gärningen. Sammanfattningsvis är det min uppfattning att det av IMD åberopade rättsutlåtandet inte kan ligga till grund för resning och därmed heller inte prövningstillstånd på denna grund.

Mot denna bakgrund anser jag det heller inte påkallat att Högsta domstolen, innan frågan om prövningstillstånd avgörs, förordnar att Socialstyrelsens råd för vissa rättsliga, sociala och medicinska frågor (Rättsliga rådet) ska inkomma med yttrande över den i målet åberopade rättsmedicinska utredningen.

Det har inte förekommit grovt rättegångsfel i hovrätten

IMD har gjort gällande att det var grovt rättegångsfel av hovrätten att tillåta uppläsning av förhör under förundersökningen med HS samt att tillåta förhöret med Joel Bonde. Vidare att det var fel av hovrätten att besluta att uppgifterna ska läggas fram genom uppläsning, istället för uppspelning av förhöret.

Hovrätten har med stöd av 35 kap. 14 § första stycket 2 rättegångsbalken tillåtit åklagarna att lägga fram uppgifter som HS lämnat under förundersökningen. Hovrätten har således haft lagstöd för sitt beslut. Hovrätten har vidare uttryckligen åsatt HSs uppgifter ett lågt bevisvärde (se hovrättens dom s. 15). Eftersom HSs uppgifter inte varit av huvudsaklig betydelse för den fällande domen mot IMD, står hovrättens dom inte i strid med Europakonventionen (Se NJA 1992 s. 532. Jfr även NJA 2015 s. 222 och NJA 2011 s. 638). Jag kan heller inte se att hovrättens beslut om att HSs uppgifter skulle läggas fram genom uppläsning istället för uppspelning utgör grovt rättegångsfel.

IMD har vidare gjort gällande att hovrätten felaktigt utgått ifrån att rättsläkaren Ulf Jonsson och forensiske konsulten Sonny Björk inte haft tillgång till obduktionsbilderna. Han har i Högsta domstolen ingett och åberopat skrifter av nämnda vittnen där de uppger att de haft tillgång till dessa bilder.

Som jag angett ovan har förhöret med Ulf Jonsson lyssnats igenom. Ulf Jonsson hördes under ed i hovrätten. Jag kan därvid konstatera att han, på fråga från åklagaren, vid upprepade tillfällen uppger att han inte haft tillgång till nämnda bilder, utan endast bilderna från brottsplatsundersökningen (54 minuter in i förhöret). När det gäller Sonny Björk är denne inte medicinskt sakkunnig. Huruvida han haft tillgång till nämnda bilder eller inte torde därför vara av begränsad betydelse.

IMD har vidare anfört att hovrätten underlåtit att pröva hans invändning om att rätt till nödvärn kan ha förelegat, bl.a. eftersom en mindre kniv med endast målsägandens DNA på skaftet påträffats på brottsplatsen. Hovrätten har heller inte prövat hans invändning om att gärningen gått utöver ev. brottsplan.

Hovrätten har funnit det utrett att flera personer tillsammans och i samförstånd bemäktigat sig och fört bort, brutalt dödat samt tänt eld på målsäganden, som under händelseförloppet bl.a. varit tejpade med silvertejp. Det torde stå klart att

det inte kan finnas nödvärnsrätt för någon annan än målsäganden i en sådan situation. Enligt vad hovrätten funnit utrett är det vidare uppenbart att gärningen inte gått utöver ev. brottsplan.

Rätten till partsinsyn m.m. har tillgodosetts

Försvaret gör gällande att åklagarna medvetet undanhållit information som talar till fördel för IMD, varför hans rätt till partsinsyn och rättvis rättegång allvarligt kränkts. Vidare att uppgifter om tidigare misstänkta i ärendet inte har tillförts förundersökningsprotokollet.

Som framgår av mitt beslut den 15 juli 2019 i ärende AMR-2932-19 (tidigare ingivet till Högsta domstolen) har försvaret fått del av alla uppgifter som legat till grund för åtalet mot IMD. Försvaret har också beretts tillfälle att gå igenom sidomaterialet. När det gäller tidigare misstänkta har alla uppgifter som är hänförliga till detta ärende redovisats i bl.a. de förundersökningsprotokoll som getts in till tingsrätten (se t.ex. ärendeanalys, tingsrättens aktbilaga 362). Något ytterligare material som är hänförligt till tidigare misstänka i denna förundersökning finns inte. Jag hänvisar här också till bifogat yttrande av kammaråklagarna Stina Lundqvist och Sara Toreskog.

De uppgifter och handlingar som rör andra personer än IMD och som inte haft betydelse för åtalet mot honom omfattas inte av rätten till partsinsyn enligt rättegångsbalken. Försvarets begäran i dessa delar har därför prövats som en begäran om utfående av allmänna handlingar (beslut den 15 juli 2019, ÅM 2019-1378). Beslutet har inte överklagats.

Förvarets påståenden om att relevant information undanhållits saknar således grund. Det är min bestämda uppfattning att denna förundersökning har bedrivits objektivt och i enlighet med rättegångsbalken, förundersökningskungörelsen och Europakonventionen.

Jag avstyrker prövningstillstånd.

Bevisning

Jag ber att få återkomma med bevisuppgift och med mina synpunkter på målets fortsatta handläggning för det fall prövningstillstånd meddelas.

Petra Lundh

My Hedström

Bilaga

Yttrande

Kopia till

Utvecklingscentrum Göteborg
Göteborgs åklagarkammare (AM-136328-17)
Kammaråklagaren Stina Lundqvist
Kammaråklagaren Sara Toreskog